

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Природничий факультет
Кафедра географії та методики її викладання

Дипломна робота
магістра

з теми: **«ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ ТА
ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННА ІНФРАСТРУКТУРА СЕРЕДНЬОГО
ПРИДНІСТЕР'Я»**

Виконав: студент 2 курсу
Геоб1-М17 групи
спеціальності 014 Середня освіта
(Географія)
Янчишин Вадим Миколайович

Керівник:
Лісовський А.С., кандидат географічних
наук

Рецензент:
Придеткевич С.С., кандидат географічних
наук

Кам'янець-Подільський – 2018 року

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ТРРТ	-	туристично-рекреаційні ресурси територій
ВТО	-	всесвітня торгова організація
ОТО	-	операційні територіальні одиниці
УКШ	-	Український кристалічний щит
ВПП	-	Волино-Подільська плита.

Зміст

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	2
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ І МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ СУСПІЛЬНО- ГЕОГРАФІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ.....	8
1.1. Туристичні та рекреаційні ресурси, як основа розвитку туристсько- рекреаційної діяльності.....	8
1.2. Готельне господарство як матеріальна база туризму.....	10
1.3. Методи оцінювання туристично-рекреаційного потенціалу регіону.....	13
1.4. Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях.....	16
РОЗДІЛ 2. ПРИРОДНІ УМОВИ СЕРЕДНЬОГО ПРИДНІСТЕР'Я.....	21
2.1. Геологічна та геоморфологічна будова.....	21
2.2. Гідрокліматичні умови регіону.....	27
2.3. Ґрунтово-біотичний комплекс.....	30
2.4. Ландшафтні комплекси регіону.....	33
РОЗДІЛ 3. ТУРИСТИЧНІ РЕСУРСИ СЕРЕДНЬОГО ПРИДНІСТЕР'Я.....	36
3.1. Ресурси розвитку рекреаційного туризму.....	36
3.2. Ресурси розвитку пізнавально-екскурсійного туризму.....	40
3.3. Ресурси розвитку пригодницького туризму.....	45
3.4. Ресурси розвитку подієвого туризму.....	49
3.5. Ресурси розвитку зеленого туризму.....	50
РОЗДІЛ 4. ТУРИСТИЧНА ІНДУСТРІЯ СЕРЕДНЬОГО ПРИДНІСТЕР'Я....	54
4.1. Туристичний ринок.....	54
4.2. Санаторно-курортне господарство.....	56
4.3. Готельне господарство.....	57
4.4. Ресторанне господарство.....	58
4.5. Транспортне забезпечення.....	58

РОЗДІЛ 5. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ	61
5.1. Проблемні аспекти розвитку туризму.....	61
5.2. Перспективні напрями розвитку туризму.....	62
ВИСНОВКИ.....	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	69
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність дослідження. На сучасному етапі розвитку суспільства туристично-рекреаційна сфера є важливим чинником для відпочинку та оздоровлення населення. Рекреація невід'ємна складова сучасного способу життя. Розвиток регіональної структури рекреаційної системи важливий з економічних та соціальних позицій. Практично в кожному населеному пункті існують природні та історико-культурні пам'ятки, однак для успішного їх використання необхідне удосконалення територіальної організації інфраструктури. Вивчення туристично-рекреаційних ресурсів є необхідною умовою для одержання об'єктивної оцінки якостей території з метою подальшого рекреаційного використання. Територіально цілісна, взаємопов'язана сукупність культурно-історичних та натурально-антропогенних складових, які сприяють реалізації рекреаційних функцій, формує територіально-рекреаційні системи та вузли, де потоки різної інформації об'єднують між собою всі компоненти і відіграють роль системоутворюючих зв'язків.

Середнє Придністер'я виділяється своєрідними природними умовами, різноманітними і унікальними ландшафтами, які мають високий рекреаційний потенціал. Рекреаційні комплекси у структурі антропогенних ландшафтів регіону за віком наймолодші. Їх формування розпочалося наприкінці XIX - на початку XX століття, активний розвиток спостерігається лише з 70-х років XX ст. Основою створення рекреаційних ландшафтів є переважно антропогенні геокомплекси. До рекреаційних ресурсів Середнього Придністер'я відносяться всі об'єкти натурального і антропогенного походження, які можуть використовуватись для різних видів туризму, масового відпочинку, лікування, оздоровлення. При цьому надзвичайно важливою характеристикою рекреаційних ресурсів є їх унікальність у різних проявах: будь це зовнішній вигляд, внутрішні властивості, соціокультурна оцінка. Актуальність дослідження туристично-рекреаційних ресурсів

Середнього Придністер'я обумовлюється невпинно зростаючою роллю туристичного бізнесу в соціально-економічному зростанні сучасного суспільства.

Об'єкт дослідження – туристично-рекреаційні ресурси та готельно-ресторанна інфраструктура, напрями освоєння, а також їх безпосередній вплив на розвиток туризму в межах Середнього Придністер'я.

Предмет дослідження – особливості формування і використання туристичних ресурсів Середнього Придністер'я, їх географічне розповсюдження, потенційні запаси, сучасний та перспективний рівень використання.

Мета дослідження – полягає в дослідженні особливостей використання туристично-рекреаційних ресурсів та готельно-ресторанної інфраструктури, у вирішенні цілей стратегічного управління розвитком туристично-рекреаційного регіону Середнього Придністер'я.

Відповідно до поставленої мети сформульовані такі **завдання дослідження**:

- охарактеризувати туристичні та рекреаційні ресурси, як основу розвитку туристсько-рекреаційної діяльності;
- дослідити природні умови Середнього Придністер'я;
- визначити пріоритетні напрямку використання туристичних ресурсів;
- проаналізувати сучасний розвиток індустрії туризму Середнього Придністер'я;
- дослідити географію розміщення готельно-ресторанного господарства;
- визначити актуальні проблеми і перспективи розвитку рекреаційно-туристичного комплексу;

Методи дослідження. Основними методами дослідження виступають: літературний метод (збір і вивчення літературних джерел), аналіз і синтез (розгляд явища за складовими і в цілому), хронологічний (розгляд явищ у часі), статистичний (аналіз статистичної інформації), картографічний (застосування картографічного матеріалу для вивчення туристичних маршрутів і т. ін.), графічний (зображення досліджуваних явищ, їх динаміки у вигляді графіків, діаграм), методи прогнозування та узагальнення.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в створенні методичної основи для ефективного функціонування та реалізації стратегії підвищення конкурентоспроможності туристичної галузі регіону Середнього Придністер'я.

Апробація результатів дослідження. Під час студентської науково-практичної конференції з географії на загальний огляд було представлено статтю на тему: «Туристичні ресурси Середнього Придністер'я».

Публікації. До друку було подано статтю «Туристичні ресурси Середнього Придністер'я».

Структура і обсяг магістерської роботи: робота складається зі вступу, п'ятьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Нараховує 73 сторінок машинописного тексту, список літератури складається з 43 найменувань.

ВИСНОВКИ

1. Визначення туризму як однієї з галузей пріоритетного розвитку Середнього Придністер'я робить необхідним всебічне оцінювання ресурсної бази, можливостей широкого використання території для туристської діяльності. Ця діяльність належить до видів суспільної практики із яскраво вираженою ресурсною орієнтацією.

2. На теренах Середнього Придністер'я знаходиться близько 300 пам'яток історії та культури. Поряд з природними унікальними заповідними об'єктами, мальовничою природою, м'яким комфортним кліматом, наявністю санаторно-курортних і лікувально-оздоровчих закладів це створює можливості для розвитку в майбутньому потужної індустрії відпочинку і розваг. Загалом, таке унікальне поєднання, надає досліджуваним рекреаційним ландшафтам не лише регіонального, а й державного та світового значення, що дозволяє використати їх у процесі найрізноманітніших форм активного відпочинку. Разом з тим будуть розвиватись і функціонувати унікальні рекреаційні ландшафти Середнього Придністер'я.

3. Готельно-туристичні комплекси орієнтуються на задоволення туристичних потреб клієнтів. Зосереджені вони переважно за межами населених пунктів й орієнтуються на мало змінені природні ландшафти. Найвідоміші у регіоні такі об'єкти цього типу: "Росинка", "Ксенія", "Дністровська Рів'єра", "Гостинний двір". Статус мотелів мають менше декілька об'єктів, які можуть використовуватися у туризмі в екстрених випадках. Яскравими прикладами мотелів є "Лаванда" (м. Борщів), "Бастіон" (м. Кам'янець-Подільський), "Колиба Ведмідь" (с. Колибаївка).

4. Пішохідний туризм найкраще розвивається в межах каньйоноподібних долин р. Дністер і нижніх течій його приток. Найкращі

умови сформувалися в таких пунктах: Червоногородський, Обіжєвсько-Кривецький, Монастироцько, Касперівський, Суржинецький, Совий яр, Панівецький. Тут складні для подолання форми рельєфу поєднуються зі значними масивами природної рослинності та мальовничими краєвидами, за морфологією схожими до гірських.

5. Середнє Придністер'я є цілісним регіоном з позицій сфери туризму завдяки компактному розміщенню та комплексному поєднанню основних типів природних ресурсів. Домінуючі ресурси – спелеологічні та водні. Аналіз інфраструктури демонструє сформованість організаційної структури та пропозиції різних видів послуг у галузі туризму, задовільний стан транспортної системи та забезпеченість послуг у галузі готельного господарства. Основні проблеми інфраструктури виявляються у “напівлегальному” статусі більшості видів послуг і, як наслідок, відсутності їх офіційного обліку, низькій якості окремих автошляхів (зокрема локальних під'їзних), а також регіональні нерівномірності розміщення (чи відсутності) об'єктів відпочинку із високим рівнем сервісу. Детальнішого аналізу потребують динаміка наданих послуг у сфері туризму, різниця між попитом і пропозицією на послуги.

6. Особливе місце в розвитку нетрадиційних видів туризму в Середньому Придністер'ї найближчим часом має належати Дністровському водосховищу. Тут перспективним є організація прогулянок і навчальних екскурсій на катамаранах, байдарках, каяках та невеличких вітрильниках. Також можна організувати платну любительську рибалку. При створенні відповідної прибережної інфраструктури (пляжів, місць стаціонарних стоянок для наметів, кемпінгів або агроосель у населених пунктах, оглядових майданчиків) можна очікувати значного напливу туристів у регіон. А наявність тут значної кількості пам'яток архітектури та історії ще більше приваблюватиме туристів.

7. Має перспективи Середнє Придністер'я і для розвитку індустріального (промислового) туризму. В першу чергу, це території

колишніх та діючих кар'єрів. Об'єктами екскурсій можуть бути і діючі промислові підприємства. Сьогодні багатьох людей цікавлять технологічні процеси, які має те чи інше підприємство, а тому визріла необхідність організувати такі екскурсії.

8. На нашу думку, доцільно й актуально буде розробити та впорядкування вже існуючі пішохідні і велосипедні маршрути, якими можливе здійснення ступеневих та спортивних походів 1 категорії складності, некатегорійних походів вихідного дня. Маршрути мають охоплювати цікаві природні та культурно-історичні об'єкти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агрокліматичний довідник по Чернівецькій області. – К.: Держ. вид-во с.-г. літ-ри УРСР, 1960. – 78 с.
2. Андрейчук В. Н. Тектонический фактор и особенности сульфатного карета Буковини / В. Н. Андрейчук. — Свердловск: Изд-во УрО АН СССР, 1988. — 68 с.
3. Андрейчук В. Н. Карстовий ландшафт как геосистема // Проблемы изучения карстовых ландшафтов: Сб.науч.тр. / В. Н. Андрейчук, Л. И. Воропай. — Пермь, 1993. — С. 37-51.
4. Андропов О. М. Стан рекреаційного комплексу України // Економіка і Екологія / О. М. Андропов— 2005. — № 24. 1 Географічна енциклопедія України. — К.: Українська енциклопедія, 1993. — 1-3 т.
5. Борейко В. Е. Введение в природоохранную эстетику / В. Е. Борейко— К.: Киевский эколоого-культурный центр, 2001. — 198 с.
6. Бучко Ж. І. Естетичні якості ландшафтів у контексті використання та збереження гуманістичного ресурсного потенціалу регіону: Автореф. Дис. канд. геогр. Наук / Ж. І. Бучко— Чернівці, 2002. — 20 с.
7. Воропай Л. И. Геолого-геоморфологические условия района строительства Могилев-Подольского гидрокомплекса // Физическая география и геоморфология / Л. И. Воропай, Н. А.Кунца, В. И.Левицкш. — К., 1978. — Вып. 20. — С. 126-134.
8. Волік О. В. Травертинові відклади Поділля / О. В.Волік, Й. М.Свинко. — Тернопіль: Підручники та посібники, 2008. — 144 с.
9. Геренчук К. И. Геоморфология Подолии // Научные записки Черновицкого ун-та. Сер. Геолого-географическая / К. И. Геренчук — Черновцы, 1950. — Т. 8. V С. 89-111.

10. Горб К. Н. Концепция и общие методические принципы создания охраняемых природных территорий в зависимости от эстетической ценности природных ландшафтов / К. Н. Горб. — Киев, 2000. — 54 с.
11. Данилова Н. А. Климат и отдых в нашей стране: (Европейская часть СССР, Кавказ) / Н. А. Данилова. — М.: Мысль, 1980. — 156 с.
12. Денисик Г.І. Край каньйонів – Середнє Придністров'я : Перлини України / Г.І. Денисик // Український географічний журнал. – 1996. – №3. – С. 60–63.
13. Денисик Г.І. Лісополе України : монографія / Г.І. Денисик. – Вінниця : ПП Видавництво "Тезис", 2001. – 284 с.
14. Денисик Г.І. Нариси з антропогенного ландшафтознавства : навчальний посібник / Г.І. Денисик, В.М. Воловик. – Вінниця : ГПАНІС, 2001. – 170 с.
15. Денисик Г.І. Природнича географія Поділля / Г.І. Денисик. – Вінниця : ЕкоБізнесЦентр, 1998. – 184 с.
16. Денисик Г.І. Рекреаційні ландшафти Поділля / Г.І. Денисик, В.М. Воловик – Вінниця: ПП "Едельвейс і К", 2009. – 206 с.: іл.
17. Денисик Г.І. Унікальність природи і ландшафтів Середнього Придністров'я / Г.І. Денисик, Г.В. Мудрак // Друга Могилів-Подільська краєзнавча конференція. Могилів-Подільський, 2006. – С. 278–280.
18. Дутчак М. В. Природно-територіальні комплекси Дністровської долинно-річкової системи в межах середнього Придністров'я, та їх зміни під впливом гідротехнічних систем: Дис. канд.геогр.наук / М. В. Дутчак— К., 1994. — С. 25.
19. Дутчак Н. В. Ландшафтний підхід к разработке мелиоративных мероприятий в Среднем Приднестровье // Экологические и экономические аспекты мелиорации / Н. В. Дутчак— Таллин, 1988. — Т. 2. —С. 45-47.
20. Дядечко Л. П. Економіка туристичного бізнесу. Навчальний посібник / Л. П. Дядечко— К.: Центр учбової літератури, 2007. — 224 с.

21. Заставний Ф. Д. Географія України / Ф. Д. Заставний— Львів: Екотехніка, 1994.
22. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні / В. Ф. Кифяк— Чернівці: Книги-XXI, 2003. — 300 с.-
23. Киналь О. Особливості клімату Середнього Подністров'я // Наук. вісн. Чернівецького ун-ту / О. Киналь. – Вип.294: Географія. – Чернівці, Рута, 2006. – С. 149-175.
24. Клімат України / За ред. В.М. Ліпінського. – К.: Видавництво Раєвського, 2003. – 343 с.
25. Любіцева О. О. Ринок туристичних послуг як об'єкт географії туризму / О. О. Любіцева // Укр. ге-огр. Журн / О. О. Любіцева— 2003. — № 2. — С. 43-52.
26. Мудрак Г. Еколого-географічний аналіз стану малих річок Середнього Придністров'я / Галина Мудрак // Наукові записки ВДПУ ім.М. Коцюбинського. Серія : Географія – Вінниця, 2005. – Вип. 10. – С. 105–111.
27. Мудрак Г. Лісові ландшафти Середнього Придністер'я, їх унікальність та раціональне використання / Галина Мудрак // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного ун-ту. Серія : географія. Спеціальний випуск : стале природокористування підходи, проблеми, перспектива – Тернопіль : СМП "Тайп". – №1 (вип. 27). – 2010. – С. 80–85.
28. Мудрак Г. Малі річки басейну Дністра : екологічні проблеми та охорона / Г. Мудрак // Середнє Придністров'я : монографія / за ред. Г.І. Денисика. – Вінниця : ПП "Видавництво "Теза", 2007. – С. 364–373.
29. Руденко В. П. Географія природно-ресурсного потенціалу України. У 3-х частинах: Підручник / В. П. Руденко— К.: ВД «К. — М. Академія» — Чернівці: Зелена Буковина, 1999 — 568 с.

30. Руденко В. П. Український природно-ресурсний потенціал: Серія оцінкових картосхем. Ч. 3 / В. П. Руденко. — Чернівці: Рута, 2005. — 248 с.
31. Руденко В. П. Природно-ресурсний потенціал природних регіонів України / В. П. Руденко, В. Я. Вацеба, Т. В. Соловей. — Чернівці: Рута, 2001. — 268 с.
32. Рутинський М. Й., Зінько Ю. В. Сільський туризм / Навч. Посіб / М. Й. Рутинський, Ю. В. Зінько — К: Знання, 2006. — 271 с.
33. Свинко Й. М. В. Травертинові скелі — невід'ємна складова регіонального ландшафтної парку «Дністровський каньйон» // Наукові записки ТДПУ. Серія: Географія / Й. М. Свинко, О. Волік. — 2004. — № 2. — С. 73-77.
34. Сивий М. Я., Свинко Й. М. Геологія. Практикум: Навч. посібник./М. Я. Сивий, Й. М. Свинко // К.: Либідь, 2006. 248 с.
35. Середнє Придністров'я / За ред. Г. І. Денисика – Вінниця: Теза, 2007. – 431 с.
36. Стафійчук В. І. Рекреалогія. Навчальний посібник / В. І. Стафійчук– К.: Альтерпрес, 2006. – 264 с. 13.
37. Царик Л. П. Еколого-географічний аналіз й оцінювання території: теорія та практика / Л. П. Царик— Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2005. — 256 с.
38. Царик Л. Природні рекреаційні ресурси: методи оцінки та аналізу / Л. П. Царик, Г. В. Чернюк. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2001. — С. 111-133,
39. Царик Л. П. Клімат і кліматичні ресурси Поділля // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: географія / Л. П. Царик, Г. В. Чернюк. — Тернопіль: ТИПУ. — 2008. — № 1. — С. 53-65.
40. Хацкевич Д. Х. Природа как эстетическая ценность. / Д. Х. Хацкевич. — М.: Высшая школа, 1987. — 1200 с.

41. Чернюк Г. В. Рекреаційні ресурси клімату і погоди Поділля І! Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка / Г. В. Чернюк— Кам'янець-Подільський: вид-во КПНУ. — 2008. — Випуск 1. — С. 347-356.
42. Черкесова И. Роль маркетинга в формировании туристической индустрии / И. Черкесова // Маркетинг. — 2007. — № 1. — С. 55-63.
43. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0256-96>.